

ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 2905-III від 20.12.2001, ВВР, 2002, № 12-13, ст.92

№ 675-IV від 03.04.2003, ВВР, 2003, № 28, ст.213

№ 762-IV від 15.05.2003, ВВР, 2003, № 30, ст.247

№ 898-IV від 05.06.2003, ВВР, 2003, № 38, ст.313 — набирає чинності з 01.01.2004

№ 1103-IV від 10.07.2003, ВВР, 2004, № 7, ст.48

№ 1119-IV від 11.07.2003, ВВР, 2004, № 7, ст.57

№ 1158-IV від 11.09.2003, ВВР, 2004, № 8, ст.67}

{Додатково див. Закон № 1344-IV від 27.11.2003, ВВР, 2004, № 17-18, ст.250}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 1626-IV від 18.03.2004, ВВР, 2004, № 26, ст.361

№ 1694-IV від 20.04.2004, ВВР, 2005, № 4, ст.83

№ 1709-IV від 12.05.2004, ВВР, 2004, № 35, ст.416

№ 2059-IV від 06.10.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.25

№ 2229-IV від 14.12.2004, ВВР, 2005, № 4, ст.103}

{Щодо визнання неконституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду № 5-рп/2005 від 22.09.2005}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 3235-IV від 20.12.2005, ВВР, 2006, № 9, № 10-11, ст.96 — зміни діють у 2006 році

№ 3415-IV від 09.02.2006, ВВР, 2006, № 26, ст.209

№ 3404-IV від 08.02.2006, ВВР, 2006, № 21, ст.170

№ 489-V від 19.12.2006, ВВР, 2007, № 7-8, ст.66

№ 490-V від 19.12.2006, ВВР, 2007, № 9, ст.78

№ 997-V від 27.04.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.440

№ 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 — зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 309-VI від 03.06.2008, ВВР, 2008, № 27-28, ст.253

№ 509-VI від 16.09.2008, ВВР, 2008, № 48, ст.358

№ 800-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 19, ст.257

№ 875-VI від 15.01.2009, ВВР, 2009, № 23, ст.282

№ 1066-VI від 05.03.2009, ВВР, 2009, № 29, ст.396

№ 1442-VI від 04.06.2009, ВВР, 2009, № 42, ст.633

№ 1443-VI від 04.06.2009, ВВР, 2009, № 47-48, ст.719

№ 1474-VI від 05.06.2009, ВВР, 2009, № 44, ст.656 —

зміни діють до 1 вересня 2012 року

№ 1559-VI від 17.11.2009, ВВР, 2010, № 1, ст.2

№ 1564-VI від 25.06.2009, ВВР, 2009, № 51, ст.755

№ 1702-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 5, ст.40

№ 1704-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 5, ст.41

№ 1708-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 5, ст.44

№ 1783-VI від 19.01.2010, ВВР, 2010, № 9, ст.86

№ 1878-VI від 11.02.2010, ВВР, 2010, № 18, ст.141}

{Офіційне тлумачення до Кодексу див. в Рішенні Конституційного Суду № 10-рп/2010 від 01.04.2010}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 2154-VI від 27.04.2010, ВВР, 2010, № 22-23, № 24-25, ст.263 —

зміни застосовуються у 2010 році

№ 2182-VI від 13.05.2010, BBP, 2010, № 31, см.419
№ 2367-VI від 29.06.2010, BBP, 2010, № 34, см.486
№ 2404-VI від 01.07.2010, BBP, 2010, № 40, см.524
№ 2457-VI від 08.07.2010, BBP, 2010, № 48, см.564
№ 2471-VI від 08.07.2010, BBP, 2010, № 49, см.569
№ 2480-VI від 09.07.2010, BBP, 2011, № 1, см.1
№ 2518-VI від 09.09.2010, BBP, 2011, № 4, см.22}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду № 22-рп/2010 від 30.11.2010}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 2740-VI від 02.12.2010, BBP, 2011, № 18, см.122
№ 2850-VI від 22.12.2010, BBP, 2011, № 28, см.252
№ 2856-VI від 23.12.2010, BBP, 2011, № 29, см.272
№ 2880-VI від 23.12.2010, BBP, 2011, № 30, см.275
№ 2949-VI від 14.01.2011, BBP, 2011, № 32, см.318
№ 3123-VI від 03.03.2011, BBP, 2011, № 37, см.376
№ 3205-VI від 07.04.2011, BBP, 2011, № 41, см.413
№ 3521-VI від 16.06.2011, BBP, 2012, № 4, см.16
№ 3523-VI від 16.06.2011, BBP, 2012, № 4, см.18
№ 3613-VI від 07.07.2011, BBP, 2012, № 8, см.61
№ 3687-VI від 08.07.2011, BBP, 2012, № 18, см.157
№ 4174-VI від 20.12.2011, BBP, 2012, № 29, см.338
№ 4188-VI від 20.12.2011, BBP, 2012, № 29, см.341
№ 4215-VI від 22.12.2011, BBP, 2012, № 31, см.382
№ 4226-VI від 22.12.2011, BBP, 2012, № 37, см.444
№ 4442-VI від 23.02.2012, BBP, 2012, № 49, см.553
№ 4444-VI від 23.02.2012, BBP, 2012, № 49, см.555
№ 4539-VI від 15.03.2012, BBP, 2012, № 51, см.573
№ 4709-VI від 17.05.2012, BBP, 2013, № 7, см.65
№ 5003-VI від 21.06.2012, BBP, 2013, № 19-20, см.189
№ 5018-VI від 21.06.2012, BBP, 2013, № 22, см.212
№ 5059-VI від 05.07.2012, BBP, 2013, № 25, см.251
№ 5070-VI від 05.07.2012, BBP, 2013, № 28, см.303
№ 5077-VI від 05.07.2012, BBP, 2013, № 28, см.305
№ 5245-VI від 06.09.2012, BBP, 2013, № 36, см.472
№ 5293-VI від 18.09.2012, BBP, 2013, № 43, см.616
№ 5394-VI від 02.10.2012, BBP, 2013, № 40, см.534
№ 5395-VI від 02.10.2012, BBP, 2013, № 40, см.535
№ 5406-VI від 02.10.2012, BBP, 2013, № 41, см.551
№ 5462-VI від 16.10.2012, BBP, 2014, № 6-7, см.80
№ 5494-VI від 20.11.2012, BBP, 2014, № 1, см.3
№ 5496-VI від 20.11.2012, BBP, 2014, № 1, см.4
№ 365-VII від 02.07.2013, BBP, 2014, № 14, см.248
№ 366-VII від 02.07.2013, BBP, 2014, № 17, см.587
№ 402-VII від 04.07.2013, BBP, 2014, № 20-21, см.708
№ 406-VII від 04.07.2013, BBP, 2014, № 20-21, см.712
№ 639-VII від 10.10.2013, BBP, 2014, № 22, см.770
№ 661-VII від 24.10.2013, BBP, 2014, № 22, см.780
№ 1223-VII від 17.04.2014, BBP, 2014, № 26, см.896
№ 1507-VII від 17.06.2014, BBP, 2014, № 31, см.1060
№ 1556-VII від 01.07.2014, BBP, 2014, № 37-38, см.2004
№ 180-VIII від 11.02.2015, BBP, 2015, № 16, см.108
№ 191-VIII від 12.02.2015, BBP, 2015, № 21, см.133
№ 222-VIII від 02.03.2015, BBP, 2015, № 23, см.158
№ 388-VIII від 12.05.2015, BBP, 2015, № 28, см.249
№ 417-VIII від 14.05.2015, BBP, 2015, № 29, см.262

№ 418-VIII від 14.05.2015, BBP, 2015, № 26, см.224
№ 497-VIII від 02.06.2015, BBP, 2015, № 31, см.293
№ 767-VIII від 10.11.2015, BBP, 2015, № 52, см.483
№ 818-VIII від 24.11.2015, BBP, 2016, № 2, см.16
№ 862-VIII від 08.12.2015, BBP, 2016, № 3, см.26
№ 888-VIII від 10.12.2015, BBP, 2016, № 3, см.30
№ 1012-VIII від 18.02.2016, BBP, 2016, № 16, см.160
№ 1404-VIII від 02.06.2016, BBP, 2016, № 30, см.542
№ 1472-VIII від 14.07.2016, BBP, 2016, № 34, см.592
№ 1532-VIII від 20.09.2016, BBP, 2016, № 44, см.746
№ 1533-VIII від 20.09.2016, BBP, 2016, № 44, см.747
№ 1669-VIII від 06.10.2016, BBP, 2016, № 47, см.801
№ 1774-VIII від 06.12.2016, BBP, 2017, № 2, см.25
№ 1923-VIII від 14.03.2017, BBP, 2017, № 17, см.203
№ 1983-VIII від 23.03.2017, BBP, 2017, № 25, см.289
№ 2059-VIII від 23.05.2017, BBP, 2017, № 29, см.315
№ 2145-VIII від 05.09.2017, BBP, 2017, № 38-39, см.380
№ 2236-VIII від 07.12.2017, BBP, 2018, № 5, см.36
№ 2269-VIII від 18.01.2018, BBP, 2018, № 12, см.68
№ 2314-VIII від 01.03.2018, BBP, 2018, № 15, см.121
№ 2354-VIII від 20.03.2018, BBP, 2018, № 16, см.138
№ 2581-VIII від 02.10.2018, BBP, 2018, № 46, см.371
№ 2628-VIII від 23.11.2018, BBP, 2018, № 49, см.399
№ 2666-VIII від 20.12.2018, BBP, 2019, № 7, см.42
№ 2745-VIII від 06.06.2019}

{У тексті Закону слова «статутний фонд» в усіх відмінках і числах замінено словами «статутний капітал» у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2850-VI від 22.12.2010}

{У тексті Кодексу слова «адміністративно-територіальне утворення» у всіх відмінках і числах замінено словами «адміністративно-територіальна одиниця» у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 3613-VI від 07.07.2011}

Розділ І. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

ГЛАВА 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Земля — основне національне багатство

1. Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.
2. Право власності на землю гарантується.
3. Використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі.

Стаття 2. Земельні відносини

1. Земельні відносини — це суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею.
2. Суб'єктами земельних відносин є громадяни, юридичні особи, органи місцевого самоврядування та органи державної влади.
3. Об'єктами земельних відносин є землі в межах території України, земельні ділянки та права на них, у тому числі на земельні частки (паї).

Стаття 3. Регулювання земельних відносин

1. Земельні відносини регулюються Конституцією України, цим Кодексом, а також прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами.
2. Земельні відносини, що виникають при використанні надр, лісів, вод, а також рослинного і тваринного світу, атмосферного повітря, регулюються цим Кодексом, нормативно-правовими актами про надра, ліси, води, рослинний і тваринний світ, атмосферне повітря, якщо вони не суперечать цьому Кодексу.

Стаття 4. Земельне законодавство та його завдання

1. Земельне законодавство включає цей Кодекс, інші нормативно-правові акти у галузі земельних відносин.

2. Завданням земельного законодавства є регулювання земельних відносин з метою забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, раціонального використання та охорони земель.

Стаття 5. Принципи земельного законодавства

Земельне законодавство базується на таких принципах:

а) поєднання особливостей використання землі як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва;

б) забезпечення рівності права власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави;

в) невтручання держави в здійснення громадянами, юридичними особами та територіальними громадами своїх прав щодо володіння, користування і розпорядження землею, крім випадків, передбачених законом;

г) забезпечення раціонального використання та охорони земель;

ґ) забезпечення гарантій прав на землю;

д) пріоритету вимог екологічної безпеки.

ГЛАВА 2. ПОВНОВАЖЕННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ, ВЕРХОВНОЇ РАДИ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ГАЛУЗІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Стаття 6. Повноваження Верховної Ради України в галузі земельних відносин

До повноважень Верховної Ради України в галузі земельних відносин належить:

а) прийняття законів у галузі регулювання земельних відносин;

б) визначення засад державної політики в галузі використання та охорони земель;

в) затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель;

г) встановлення і зміна меж районів і міст;

ґ) погодження питань, пов'язаних із зміною цільового призначення особливо цінних земель державної та комунальної власності, припиненням права постійного користування ними відповідно до цього Кодексу;

{Пункт «г» статті 6 в редакції Закону № 5245-VI від 06.09.2012}

д) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до Конституції України.

Стаття 7. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим у галузі земельних відносин

До повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим у галузі земельних відносин на території республіки належить:

а) розпорядження землями, що знаходяться у спільній власності територіальних громад;

б) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;

в) погодження загальнодержавних програм використання та охорони земель, участь у їх реалізації в межах території Автономної Республіки Крим;

г) затвердження та участь у реалізації республіканських програм використання земель, підвищення родючості ґрунтів, охорони земель;

{Пункт «г» статті 7 виключено на підставі Закону № 509-VI від 16.09.2008}

д) координація діяльності районних і міських (міст республіканського значення) рад у галузі земельних відносин;

е) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

є) координація здійснення контролю за використанням та охороною земель;

{Пункт «є» статті 7 виключено на підставі Закону № 1923-VIII від 14.03.2017}

з) встановлення та зміна меж сіл, селищ, що не входять до складу відповідного району;

{Пункт «з» статті 7 в редакції Закону № 5003-VI від 21.06.2012}

и) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону.

Стаття 8. Повноваження обласних рад у галузі земельних відносин

До повноважень обласних рад у галузі земельних відносин на території області належить:

а) розпорядження землями, що знаходяться у спільній власності територіальних громад;

{Пункт «б» статті 8 виключено на підставі Закону № 509-VI від 16.09.2008}

в) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;

г) погодження загальнодержавних програм використання та охорони земель, участь у їх реалізації на відповідній території;

г) затвердження та участь у реалізації регіональних програм використання земель, підвищення родючості ґрунтів, охорони земель;

д) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

е) організація землеустрою;

{Пункт «є» статті 8 виключено на підставі Закону № 1923-VIII від 14.03.2017}

ж) встановлення та зміна меж сіл, селищ, що не входять до складу відповідного району, або у разі, якщо районна рада не утворена;

{Пункт «з» статті 8 в редакції Закону № 5003-VI від 21.06.2012}

з) вирішення земельних спорів;

и) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону.

Стаття 9. Повноваження Київської і Севастопольської міських рад у галузі земельних відносин

До повноважень Київської і Севастопольської міських рад у галузі земельних відносин на їх території належить:

а) розпорядження землями територіальної громади міста;

б) передача земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб відповідно до цього Кодексу;

в) надання земельних ділянок у користування із земель комунальної власності відповідно до цього Кодексу;

г) вилучення земельних ділянок із земель комунальної власності в порядку, передбаченому цим Кодексом;

г) викуп земельних ділянок для суспільних потреб міста;

д) припинення права користування земельними ділянками у випадках, передбачених цим Кодексом;

е) прийняття рішення щодо звільнення самовільно зайнятих земельних ділянок;

е) підготовка висновків щодо вилучення (викупу) та надання земельних ділянок із земель державної власності, що проводяться органами виконавчої влади;

ж) встановлення та зміна меж сіл, селищ, районів у містах;

з) організація землеустрою;

и) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

і) здійснення контролю за використанням і охороною земель комунальної власності, додержанням земельного та екологічного законодавства;

ї) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення використання земельної ділянки громадянами та юридичними особами в разі порушення ними вимог земельного законодавства;

й) інформування населення щодо надання, вилучення (викупу) земельних ділянок; *{Пункт «к» статті 9 виключено на підставі Закону № 1923-VIII від 14.03.2017}*; л) вирішення земельних спорів;

м) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону.

Стаття 10. Повноваження районних рад у галузі земельних відносин

До повноважень районних рад у галузі земельних відносин на території району належить:

а) розпорядження землями на праві спільної власності відповідних територіальних громад;

{Пункт «б» статті 10 виключено на підставі Закону № 509-VI від 16.09.2008}

в) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

г) забезпечення реалізації державної політики в галузі охорони та використання земель;

ґ) організація землеустрою та затвердження землепорядних проєктів;

{Пункт «д» статті 10 виключено на підставі Закону № 1923-VIII від 14.03.2017}

е) вирішення земельних спорів;

е-1) встановлення та зміна меж сіл, селищ, які входять до складу відповідного району;

{Статтю 10 доповнено пунктом «е-1» згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

є) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону.

Стаття 11. Повноваження районних у містах рад у галузі земельних відносин

Повноваження районних у містах рад у галузі земельних відносин визначаються міськими радами.

Стаття 12. Повноваження сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів у галузі земельних відносин

{Назва статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 888-VIII від 10.12.2015}

До повноважень сільських, селищних, міських рад у галузі земельних відносин на території сіл, селищ, міст належить:

а) розпорядження землями територіальних громад;

{Офіційне тлумачення положення пункту «а» статті 12 див. в Рішенні Конституційного Суду № 10-рп/2010 від 01.04.2010}

б) передача земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб відповідно до цього Кодексу;

{Офіційне тлумачення положення пункту «б» статті 12 див. в Рішенні Конституційного Суду № 10-рп/2010 від 01.04.2010}

в) надання земельних ділянок у користування із земель комунальної власності відповідно до цього Кодексу;

{Офіційне тлумачення положення пункту «в» статті 12 див. в Рішенні Конституційного Суду № 10-рп/2010 від 01.04.2010}

г) вилучення земельних ділянок із земель комунальної власності відповідно до цього Кодексу;

{Офіційне тлумачення положення пункту «г» статті 12 див. в Рішенні Конституційного Суду № 10-рп/2010 від 01.04.2010}

ґ) викуп земельних ділянок для суспільних потреб відповідних територіальних громад сіл, селищ, міст;

д) організація землеустрою;

е) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

є) здійснення контролю за використанням та охороною земель комунальної власності, додержанням земельного та екологічного законодавства;

ж) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) використання земель громадянами і юридичними особами у разі порушення ними вимог земельного законодавства;

з) підготовка висновків щодо вилучення (викупу) та надання земельних ділянок відповідно до цього Кодексу;

и) встановлення та зміна меж районів у містах з районним поділом;

і) інформування населення щодо вилучення (викупу), надання земельних ділянок;

ї) внесення пропозицій до районної ради щодо встановлення і зміни меж сіл, селищ, міст;

й) вирішення земельних спорів;

к) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону.

До повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі земельних відносин на території сіл, селищ, міст належать:

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА	5
ГЛАВА 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
Стаття 1. Земля — основне національне багатство	5
Стаття 2. Земельні відносини	5
Стаття 3. Регулювання земельних відносин	5
Стаття 4. Земельне законодавство та його завдання	6
Стаття 5. Принципи земельного законодавства	6
ГЛАВА 2. ПОВНОВАЖЕННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ, ВЕРХОВНОЇ РАДИ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ГАЛУЗІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН	6
Стаття 6. Повноваження Верховної Ради України в галузі земельних відносин	6
Стаття 7. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим у галузі земельних відносин	6
Стаття 8. Повноваження обласних рад у галузі земельних відносин	7
Стаття 9. Повноваження Київської і Севастопольської міських рад у галузі земельних відносин	7
Стаття 10. Повноваження районних рад у галузі земельних відносин	7
Стаття 11. Повноваження районних у містах рад у галузі земельних відносин	8
Стаття 12. Повноваження сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів у галузі земельних відносин	8
ГЛАВА 3. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В ГАЛУЗІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН	9
Стаття 13. Повноваження Кабінету Міністрів України в галузі земельних відносин	9
Стаття 14. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, у галузі земельних відносин	9
Стаття 14-1. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у галузі земельних відносин	9
Стаття 14-2. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у галузі земельних відносин	10
Стаття 15. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин	10
Стаття 15-1. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин	10
Стаття 15-2. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері здійснення державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, у сфері земельних відносин	11
Стаття 16. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим у галузі земельних відносин	12
Стаття 17. Повноваження місцевих державних адміністрацій у галузі земельних відносин	12
Стаття 17-1. Повноваження державних органів приватизації у галузі земельних відносин	13
РОЗДІЛ II. ЗЕМЛІ УКРАЇНИ	13
ГЛАВА 4. СКЛАД ТА ЦІЛЬОВЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНИ	13
Стаття 18. Склад земель	13
Стаття 19. Категорії земель	13
Стаття 20. Встановлення та зміна цільового призначення земельних ділянок	13
Стаття 21. Наслідки порушення порядку встановлення та зміни цільового призначення земель	15
ГЛАВА 5. ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	15
Стаття 22. Визначення земель сільськогосподарського призначення та порядок їх використання	15
Стаття 23. Пріоритетність земель сільськогосподарського призначення	16
Стаття 24. Земельні ділянки державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій	16
Стаття 25. Приватизація земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій	16
Стаття 26. Використання земельних ділянок з меліоративними системами	17
Стаття 27. Збереження права на землю сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, особистих селянських і фермерських господарств	17
Стаття 28. Земельні ділянки сільськогосподарських підприємств	18
Стаття 29. Визначення місця розташування земельних ділянок громадян при ліквідації сільськогосподарських підприємств, установ та організацій	18
Стаття 30. Розподіл несільськогосподарських угідь при ліквідації сільськогосподарських підприємств	18
Стаття 31. Землі фермерського господарства	18

Стаття 32. Приватизація земельних ділянок членами фермерських господарств	18
Стаття 33. Земельні ділянки особистих селянських господарств	18
Стаття 34. Землі для сінокошіння і випасання худоби	19
Стаття 35. Земельні ділянки для садівництва	19
Стаття 36. Земельні ділянки для городництва	19
Стаття 37. Право несільськогосподарських підприємств, установ та організацій на землю	19
ГЛАВА 6. ЗЕМЛІ ЖИТЛОВОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ЗАБУДОВИ	20
Стаття 38. Визначення земель житлової та громадської забудови	20
Стаття 39. Використання земель житлової та громадської забудови	20
Стаття 40. Земельні ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і гаражного будівництва	20
Стаття 41. Земельні ділянки житлово-будівельних (житлових) і гаражно-будівельних кооперативів	20
Стаття 42. Земельні ділянки багатоквартирних будинків	20
ГЛАВА 7. ЗЕМЛІ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ТА ІНШОГО ПРИРОДООХОРОННОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	21
Стаття 43. Землі природно-заповідного фонду	21
Стаття 44. Склад земель природно-заповідного фонду	21
Стаття 45. Використання земель природно-заповідного фонду	21
Стаття 46. Землі іншого природоохоронного призначення та їх використання	21
ГЛАВА 8. ЗЕМЛІ ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	21
Стаття 47. Визначення земель оздоровчого призначення	21
Стаття 48. Обмеження діяльності на землях оздоровчого призначення	21
Стаття 49. Використання земель оздоровчого призначення	21
ГЛАВА 9. ЗЕМЛІ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	22
Стаття 50. Визначення земель рекреаційного призначення	22
Стаття 51. Склад земель рекреаційного призначення	22
Стаття 52. Використання земель рекреаційного призначення	22
ГЛАВА 10. ЗЕМЛІ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	22
Стаття 53. Склад земель історико-культурного призначення	22
Стаття 54. Використання земель історико-культурного призначення	22
ГЛАВА 11. ЗЕМЛІ ЛІСОГОСПОДАРЬСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	23
Стаття 55. Визначення земель лісогосподарського призначення	23
Стаття 56. Власність на землі лісогосподарського призначення	23
Стаття 57. Використання земель лісогосподарського призначення	23
ГЛАВА 12. ЗЕМЛІ ВОДНОГО ФОНДУ	23
Стаття 58. Склад земель водного фонду	23
Стаття 59. Право на землі водного фонду	24
Стаття 60. Прибережні захисні смуги	24
Стаття 61. Обмеження у використанні земельних ділянок прибережних захисних смуг уздовж річок, навколо водойм та на островах	25
Стаття 62. Обмеження у використанні земельних ділянок прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах у внутрішніх морських водах	25
Стаття 63. Смуги відведення	25
Стаття 64. Берегові смуги водних шляхів	26
ГЛАВА 13. ЗЕМЛІ ПРОМИСЛОВОСТІ, ТРАНСПОРТУ, ЗВ'ЯЗКУ, ЕНЕРГЕТИКИ, ОБОРОНИ ТА ІНШОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	26
Стаття 65. Визначення земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	26
Стаття 66. Землі промисловості	26
Стаття 66-1. Землі індустріальних парків	26
Стаття 67. Землі транспорту	26
Стаття 68. Землі залізничного транспорту	27
Стаття 69. Землі морського транспорту	27
Стаття 70. Землі річкового транспорту	27
Стаття 71. Землі автомобільного транспорту та дорожнього господарства	27
Стаття 72. Землі авіаційного транспорту	28
Стаття 73. Землі трубопровідного транспорту	28
Стаття 74. Землі міського електротранспорту	28
Стаття 75. Землі зв'язку	28
Стаття 76. Землі енергетичної системи	28

Стаття 77. Землі оборони.....	28
РОЗДІЛ III. ПРАВА НА ЗЕМЛЮ.....	29
ГЛАВА 14. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ.....	29
Стаття 78. Зміст права власності на землю.....	29
Стаття 79. Земельна ділянка як об'єкт права власності.....	29
Стаття 79-1. Формування земельної ділянки як об'єкта цивільних прав.....	29
Стаття 80. Суб'єкти права власності на землю.....	30
Стаття 81. Право власності на землю громадян.....	30
Стаття 82. Право власності на землю юридичних осіб.....	31
Стаття 83. Право власності на землю територіальних громад.....	31
Стаття 84. Право власності на землю держави.....	32
Стаття 85. Право власності на землю іноземних держав.....	33
Стаття 86. Спільна власність на земельну ділянку.....	33
Стаття 87. Виникнення права спільної часткової власності на земельну ділянку.....	34
Стаття 88. Володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою, що перебуває у спільній частковій власності.....	34
Стаття 89. Спільна сумісна власність на земельну ділянку.....	34
Стаття 90. Права власників земельних ділянок.....	35
Стаття 91. Обов'язки власників земельних ділянок.....	35
ГЛАВА 15. ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЛЕЮ.....	35
Стаття 92. Право постійного користування земельною ділянкою.....	35
Стаття 93. Право оренди земельної ділянки.....	36
Стаття 94. Право концесіонера на земельну ділянку.....	37
Стаття 95. Права землекористувачів.....	37
Стаття 96. Обов'язки землекористувачів.....	37
Стаття 97. Обов'язки підприємств, установ та організацій, що проводять розвідувальні роботи.....	37
ГЛАВА 16. ПРАВО ЗЕМЕЛЬНОГО СЕРВІТУТУ.....	38
Стаття 98. Зміст права земельного сервітуту.....	38
Стаття 99. Види права земельного сервітуту.....	38
Стаття 100. Порядок встановлення земельних сервітутів.....	39
Стаття 101. Дія земельного сервітуту.....	39
Стаття 102. Припинення дії земельного сервітуту.....	39
ГЛАВА 16-1. ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПОТРЕБ АБО ДЛЯ ЗАБУДОВИ.....	39
Стаття 102-1. Підстави набуття і зміст права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови.....	39
ГЛАВА 17. ДОБРОСУСІДСТВО.....	40
Стаття 103. Зміст добросусідства.....	40
Стаття 104. Попередження шкідливого впливу на сусідню земельну ділянку.....	40
Стаття 105. Наслідки проникнення на земельну ділянку гілок і коренів дерев.....	41
Стаття 106. Обов'язки щодо визначення спільних меж.....	41
Стаття 107. Відновлення меж.....	41
Стаття 108. Спільне використання межових споруд.....	41
Стаття 109. Використання дерев, які стоять на межі земельних ділянок.....	41
ГЛАВА 18. ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ.....	41
Стаття 110. Поняття обмеження у використанні земельних ділянок, обтяження прав на земельну ділянку.....	41
Стаття 111. Обтяження прав на земельну ділянку, обмеження у використанні земель.....	42
Стаття 112. Охоронні зони.....	42
Стаття 113. Зони санітарної охорони.....	43
Стаття 114. Санітарно-захисні зони.....	43
Стаття 115. Зони особливого режиму використання земель.....	43
РОЗДІЛ IV. НАБУТТЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЗЕМЛЮ.....	43
ГЛАВА 19. НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗЕМЛЮ ГРОМАДЯНАМИ ТА ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ.....	43
Стаття 116. Підстави набуття права на землю із земель державної та комунальної власності.....	43
Стаття 117. Передача земельних ділянок державної власності у комунальну власність чи земельних ділянок комунальної власності у державну власність.....	44
Стаття 118. Порядок безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами.....	44
Стаття 119. Набуття права на земельну ділянку за давністю користування (набувальна давність).....	46

Стаття 120. Перехід права на земельну ділянку у разі набуття права на жилий будинок, будівлю або споруду.....	47
Стаття 121. Норми безоплатної передачі земельних ділянок громадянам.....	47
Стаття 122. Повноваження органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування.....	48
Стаття 123. Порядок надання земельних ділянок державної або комунальної власності у користування.....	49
Стаття 124. Порядок передачі земельних ділянок в оренду.....	52
Стаття 125. Виникнення права на земельну ділянку.....	52
Стаття 126. Оформлення речових прав на земельну ділянку.....	52
ГЛАВА 20. ПРОДАЖ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК АБО ПРАВ НА НИХ НА ПІДСТАВІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ.....	52
Стаття 127. Продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності або прав на них.....	52
Стаття 128. Порядок продажу земельних ділянок державної та комунальної власності громадянам та юридичним особам.....	53
Стаття 129. Особливості продажу земельних ділянок державної або комунальної власності іноземним державам, іноземним юридичним особам.....	55
Стаття 130. Покупці земель сільськогосподарського призначення.....	55
Стаття 131. Набуття права власності на земельні ділянки на підставі інших цивільно-правових угод.....	56
Стаття 132. Зміст угод про перехід права власності на земельні ділянки.....	56
Стаття 133. Застава земельних ділянок або прав на них.....	56
ГЛАВА 21. ПРОДАЖ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК АБО ПРАВ НА НИХ НА КОНКУРЕНТНИХ ЗАСАДАХ.....	57
Стаття 134. Обов'язковість продажу земельних ділянок державної чи комунальної власності або прав на них на конкурентних засадах (земельних торгах).....	57
Стаття 135. Земельні торги.....	58
Стаття 136. Добір земельних ділянок державної чи комунальної власності та підготовка лотів для продажу на земельних торгах.....	60
Стаття 137. Підготовка до проведення та порядок проведення земельних торгів.....	61
Стаття 138. Встановлення результатів торгів.....	66
Стаття 139. Оприлюднення результатів земельних торгів.....	67
ГЛАВА 22. ПРИПИНЕННЯ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ.....	68
Стаття 140. Підстави припинення права власності на земельну ділянку.....	68
Стаття 141. Підстави припинення права користування земельною ділянкою.....	68
Стаття 142. Добровільна відмова від права власності або права постійного користування земельною ділянкою.....	68
Стаття 143. Підстави для примусового припинення прав на земельну ділянку.....	68
Стаття 144. Порядок припинення права користування земельними ділянками, які використовуються з порушенням земельного законодавства.....	69
Стаття 145. Припинення права власності на земельну ділянку особи, якій земельна ділянка не може належати на праві власності.....	69
Стаття 146. Викуп земельних ділянок для суспільних потреб.....	69
Стаття 147. Примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності.....	70
Стаття 148. Конфіскація земельної ділянки.....	70
Стаття 148-1. Перехід права власності на земельні ділянки, що перебувають у користуванні.....	70
Стаття 149. Порядок вилучення земельних ділянок.....	70
Стаття 150. Особливо цінні землі та порядок припинення прав на них.....	71
Стаття 151. Порядок погодження питань, пов'язаних з викупом земельних ділянок для суспільних потреб або з мотивів суспільної необхідності.....	72
РОЗДІЛ V. ГАРАНТІЇ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ.....	74
ГЛАВА 23. ЗАХИСТ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ.....	74
Стаття 152. Способи захисту прав на земельні ділянки.....	74
Стаття 153. Гарантії права власності на земельну ділянку.....	74
Стаття 154. Відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за порушення права власності на землю.....	74
Стаття 155. Відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за видання актів, які порушують права власників земельних ділянок.....	75
ГЛАВА 24. ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ ВЛАСНИКАМ ЗЕМЛІ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАЧАМ.....	75
Стаття 156. Підстави відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.....	75
Стаття 157. Порядок відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.....	75
ГЛАВА 25. ВИРІШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ.....	75
Стаття 158. Органи, що вирішують земельні спори.....	75

Стаття 159. Порядок розгляду земельних спорів органами місцевого самоврядування та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.....	76
Стаття 160. Права і обов'язки сторін при розгляді земельних спорів.....	76
Стаття 161. Виконання рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, та органів місцевого самоврядування щодо земельних спорів.....	76
РОЗДІЛ VI. ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ.....	77
ГЛАВА 26. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ І ПОРЯДОК ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ.....	77
Стаття 162. Поняття охорони земель.....	77
Стаття 163. Завдання охорони земель.....	77
Стаття 164. Зміст охорони земель.....	77
Стаття 165. Стандартизація і нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.....	77
Стаття 166. Рекультивация порушених земель.....	77
Стаття 167. Охорона земель від забруднення небезпечними речовинами.....	78
Стаття 168. Охорона ґрунтів.....	78
ГЛАВА 27. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОГЕННО ЗАБРУДНЕНИХ ЗЕМЕЛЬ.....	78
Стаття 169. Поняття техногенно забруднених земель.....	78
Стаття 170. Особливості використання техногенно забруднених земель сільськогосподарського призначення.....	78
ГЛАВА 28. КОНСЕРВАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ.....	79
Стаття 171. Деградовані і малопродуктивні землі.....	79
Стаття 172. Консервація деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель.....	79
РОЗДІЛ VII. УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ.....	79
ГЛАВА 29. ВСТАНОВЛЕННЯ ТА ЗМІНА МЕЖ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ.....	79
Стаття 173. Межі районів, сіл, селищ, міст, районів у містах.....	79
Стаття 174. Органи, які приймають рішення про встановлення та зміну меж адміністративно-територіальних одиниць.....	80
Стаття 175. Порядок встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць.....	80
ГЛАВА 30. ПЛАНУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ.....	80
Стаття 177. Загальнодержавні програми використання та охорони земель.....	80
Стаття 178. Регіональні програми використання та охорони земель.....	80
Стаття 179. Природно-сільськогосподарське районування земель.....	80
Стаття 180. Зонування земель.....	80
ГЛАВА 31. ЗЕМЛЕУСТРІЙ.....	81
Стаття 181. Поняття землеустрою.....	81
Стаття 182. Мета землеустрою.....	81
Стаття 183. Завдання землеустрою.....	81
Стаття 184. Зміст землеустрою.....	81
Стаття 185. Організація та порядок здійснення землеустрою.....	82
Стаття 186. погодження і затвердження документації із землеустрою.....	82
Стаття 186-1. Повноваження органів виконавчої влади в частині погодження проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок.....	86
ГЛАВА 32. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ.....	89
Стаття 187. Завдання контролю за використанням та охороною земель.....	89
Стаття 188. Державний контроль за використанням та охороною земель.....	89
Стаття 189. Самоврядний контроль за використанням та охороною земель.....	89
Стаття 190. Громадський контроль за використанням та охороною земель.....	89
ГЛАВА 33. МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ.....	89
Стаття 191. Призначення моніторингу земель.....	89
Стаття 192. Завдання моніторингу земель.....	90
ГЛАВА 34. ДЕРЖАВНИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ КАДАСТР.....	90
Стаття 193. Визначення державного земельного кадастру.....	90
Стаття 194. Призначення державного земельного кадастру.....	90
Стаття 195. Завдання ведення державного земельного кадастру.....	90
Стаття 196. Склад відомостей Державного земельного кадастру.....	90
Стаття 197. Кадастрове зонування.....	90
Стаття 198. Кадастрові зйомки.....	90
Стаття 199. Бонітування ґрунтів.....	90
Стаття 200. Економічна оцінка земель.....	91

Стаття 201. Грошова оцінка земельних ділянок.....	91
Стаття 202. Державна реєстрація земельних ділянок.....	91
Стаття 203. Облік кількості та якості земель.....	91
Стаття 204. Ведення Державного земельного кадастру.....	91
ГЛАВА 35. ЕКОНОМІЧНЕ СТИМУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ.....	91
Стаття 205. Зміст економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.....	91
Стаття 206. Плата за землю.....	92
ГЛАВА 36. ВІДШКОДУВАННЯ ВТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ТА ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА.....	92
Стаття 207. Умови відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.....	92
Стаття 208. Звільнення від відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.....	92
Стаття 209. Використання коштів, які надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва.....	93
РОЗДІЛ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	93
ГЛАВА 37. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	93
Стаття 210. Недійсність угод щодо земельних ділянок.....	93
Стаття 211. Відповідальність за порушення земельного законодавства.....	93
Стаття 212. Повернення самовільно зайнятих земельних ділянок.....	94
РОЗДІЛ ІХ. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ.....	94
РОЗДІЛ Х. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	95